

Opus Jakoba Volčiča (1815–1888) in njegovi vplivi v glasbi

Prispevek duhovnika in preporoditelja¹
Ob 200-letnici rojstva

Izvleček

Duhovnik in preporoditelj Jakob Volčič (14. 7. 1815, Sv. Andrej nad Zmincem pri Škofji Loki–10. 11. 1888, Zarečje pri Pazinu/Hrvaška) je eden prvih zbiralcev folklornega gradiva, raziskovalec in prepisovalec glagoljaških rokopisov in nadpisov, razširjevalec preroditeljskih idej, »slovenski ilirec«, sodelavec hrvaških in slovenskih časopisov. Je avtor besedil in zbiralec njihovih virov za pesmi hrvaškega pesnika Vladimirja Nazorja: Čaće moj, Galjotova pesem, Za hčerko, Žena zapuščena idr. Čaće moj je klasično zborovsko delo, ki ga je ustvaril hrvaški skladatelj Ivan Matetić Ronjgov. To je njegova prva obsežnejša zborovska skladba, tematska žalostinka, posvečena otroškemu zboru Trboveljski slavček. V žalostinki je Matetić oživil običaj naricanja za umrlim in ga pretvoril v močno dramsko emocijo. Besedilo žalostinke je vzel iz zbirke Istrske ljudske pesmi. Trboveljski slavček je delo prvič zapel pod vodstvom dirigenta Avgusta Šuligoja leta 1933 in ga uspešno predstavljal na svojih evropskih turnejah.

Abstract

The opus of Jakob Volčič (1815–1888) and his influence on music On the bicentenary of his birth

The priest and the revivalist Jakob Volčič (July 14, 1815, Sv. Andrej over Zminec by Škofja Loka–November 10, 1888, Zarečje by Pazin/Croatia) was one of the first collectors of folklore material, a researcher and transcriber of Glagolitic manuscripts and headings; he was a spreader of revivalist ideas, a »Slovenian Illyrian«, and

- 1 Za ta (izvirni) članek mi je bilo s strani Hrvaške akademije znanosti i umetnosti v Zagrebu (Zavod za zgodovinske in družbene znanosti) in Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani (Oddelek za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo) omogočeno bivanje in delo v Zagrebu, kjer sem lahko pregledal večino izvirne Volčičeve zapuščine, ki je razpršena v kar treh državah: na Hrvaškem, v Italiji in Sloveniji. Ta je poleg že naštetih naslovov še (v Zagrebu): na Institutu za etnologijo in folkloristiko, v Državni univerzitetni knjižnici idr.

a contributor to Croatian and Slovenian newspapers. He was an author of texts and a collector of sources for the songs of Croatian poet Vladimir Nazor: Čaće moj (Father Mine), Galjotova pesem (The Galliot's Song), Za hčerko (For a Daughter), Žena zapuščena (The Deserted Wife) etc. Father Mine is a classical choral piece, which was composed by the Croatian author Ivan Matetić Ronjgov. It is one of Matetić's first whole pieces, the theme of which is a funeral lament, dedicated to the children's choir Trboveljski slavček/The Trbovlje Nightingale. In this funeral lament, Matetić brought to life the custom of mourning the deceased and transformed it into a strong dramatic emotion. Matetić took the text of the funeral lament from the collection Istrske ljudske pesmi/Istria Folk Songs. The children's choir The Trbovlje Nightingale performed the piece Father Mine for the first time under its conductor, August Šuligoj, in 1933, and then again in their own European tours.

Uvod

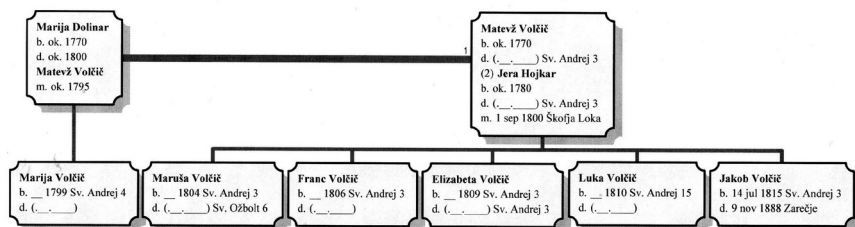
Portret Jakoba Volčiča.

(vir: Jakob Volčič in njegovo delo, 1988)

Glavna spodbuda za ta zapis je, poleg 200-letnice njegovega rojstva, dejstvo, da je Slovenec Jakob Volčič veliko bolj poznan v Istri, kjer je večinoma deloval in živel, kot pa doma, na Škofjeloškem. Veliko je k temu pripomogla tudi aktualna prisotnost (2014) združenja Pasionska baština Hrvatske (Pasijonska dediščina Hrvaške) v Istri in eno od pisem hrvaškega akademika profesorja dr. Josipa Bratulića,² velikega poznavalca Istre, zgodovine Hrvaške, domačina in enega glavnih ideologov združenja Pasionska baština Hrvatske, ki me je (do)končno navdušil za ta prispevek. Ni pa nepomembno, da je bil J. Volčič ravno pred 200 leti rojen nedaleč od mene (14. 6. – kar je napačno, pravilno je 14. 7. 1815, na Sv. Andreju nad Zmincem pri Škofji Loki), a ne še bliže, kot je npr. večkrat napačno navedeno v zborniku Jakob Volčič in njegovo delo, v „moji“

- 2 Prim. njegovo (elektronsko) pismo, 7. 11. 2013, (orig. hrani avtor): „[...] V okviru Pasionske baštine, glede na (bližnjo) Istro, z muzikološkega vidika: Jakob Volčič, Slovenec, duhovnik v več krajih v Istri, je napisal krasno žalostinko Za hčero, ki ima antologijsko vrednost. Ta žalostinka je bila spodbuda za Ivana Matetića Ronjgova, da je napisal zborovsko skladbo Čaće moj. Volčič pa je napisal še nekoliko skladb na tematiko čakavskih pesmi Vladimirja Nazorja: Galjotova pesem, Žena zapuščena in druge. Beseda je o posvetnih pesmih, globoko povezanih z etiko, kakršno je pridigala krščanska etika in civilizacija [...]“

fari, Gorenja vas - Reteče³ (omenjajo pa se še Gorjanci,⁴ ponovno Gorenja vas - Reteče (pri Škofji Loki)⁵ idr.). Nekaj popravkov, tako glede rojstnega datuma kot kraja rojstva, lahko zasledimo v Loških razgledih,⁶ kjer so večinoma popravljeni podatki iz že omenjenega zbornika o Jakobu Volčiču.⁷

Rodovnik Jakoba Volčiča. (za Slovensko rodoslovno društvo izdelal Peter Hawlina)

Ker sta Volčičevo življenje in delo dovolj znana in opisana, tako v Sloveniji kot na Hrvaškem, v tem uvodu dodajam samo nekoliko obrisov; Jakob Volčič je bil torej rojen 14. 7. 1815, na Sv. Andreju nad Zmincem (pri Škofji Loki), umrl pa je in je pokopan v istrskem Zarečju, hrvaški Istri, 10. 11. 1888. Če omenimo, da je bil duhovnik in etnograf, o njem še nismo povedali vsega. Pedagogiko in retoriko je najprej študiral pri frančiškanih v (hrvaškem) Karlovcu, filozofijo in bogoslovje pa v Ljubljani in Gorici (Italija). Posvečen je bil 10. 10. 1842, v cerkvi sv. Antona starejšega, v Trstu; vse svoje življenje je deloval kot duhovnik, kaplan v slovenski in hrvaški Istri. S svojim delom, pridiganjem in zbiranjem ljudske dediščine je vplival na narodni preporod. Bil je pristaš ilirskega gibanja tako na hrvaški kot na slovenski strani. Zbiral je ljudske pesmi, pripovedke, običaje, posebno tiste ob smrti in porokah. Zapiske je objavljajal v slovenskih in hrvaških časopisih. Zbiral in prepisoval je tudi glagoljaške rokopise in njihovo arhivsko gradivo (statuti, sodni zapisniki).⁸ Iz razpoložljive biografije in bibliografije je razvidno, da je, razen študija (sicer spet z začetkom v Karlovcu) v Sloveniji in prvega službovanja v slovenski/italijanski Gročani 1842–1844,⁹ vse življenje preživel in deloval na

3 Fikfak, Jakob Volčič in njegovo delo, str. 5.

4 Pismo župnika iz Škofje Loke Alfonza Grojzdka z dne 9. 6. 1978 Josipu Bratuliću, objavljenem v zborniku *Jakob Volčič in njegovo delo*, str. 18.

5 *Slovenski biografski leksikon*, prav tam: *Slovenski biografski leksikon*, <http://nl.ijs.si/fedora/get/sbl>, 7. 11. 2013; *Istarska enciklopedija* (na: <http://istra.izmk.hr/clanak.aspx?id=3012>; z napačnim rojstnim datumom: 14. 6. namesto **pravilno: 14. 7.**; 2. 2. 2014); *Istrapedia* (na: <http://www.istrapedia.hr/hrv/1365/volcic-jakov/istra-a-z>, 7. 11. 2013, prav tako z napačnim rojstnim datumom: 14. 6., **pravilno: 14. 7.**

6 Ferle, Jakob Volčič in njegovo delo, str. 206–207.

7 *Jakob Volčič in njegovo delo : zbornik prispevkov in gradiva*.

8 *Osebnosti*, str. 1280.

9 *Jakob Volčič in njegovo delo*, str. 96.

sosestnjem Hrvaškem, v Istri: v Pazinu (1844–1847), Voloskem (1847–1851), Veprinacu (1851–1855), Zarečju (1855–1862, 1872–1882, 1886–1888), kjer je 9. 11. 1888 umrl, tam je tudi pokopan, v Kastavu (1862–1871) in Cerovlju (1871–1872 ter 1882–1886).¹⁰

Da bi bil Volčič tudi glasbeno šolan, nam ni uspelo ugotoviti; niti v Škofji Loki niti v Karlovcu, Ljubljani in Gorici (Italija). Iz doslej znane literature in virov je znano le to, da je v svojih zapisih že znane motive istrske folklore večkrat naslo-nil tudi na glasbo. Zato smo lahko pri tej oceni še toliko bolj oprezní in občutljivi na vse, čeprav sekundarne podatke.¹¹

10 Jakob Volčič in njegovo delo, str. 96.

11 »Jakob Volčič je [...] dokaj verno zapisoval **zapeto pesem** ali [...]«. Fikfak, Volčič in njegovo delo, str. 10.

»[...] Pri njem se lahko vedno kaj popije, **zapoje in zaigra**. [...]«. Hek, Jakov Volčič kao svećenik, str. 30.

»[...] Vsem pesmim so v zbirki (Istarske narodne pjesme, ur. Olinko Delorko, Zagreb, 1960) dodani podatki o **variantah**, še posebej pa se lahko pri vsaki najdejo podatki o **Volčičevih zapisih**. [...]«. Perić - Polonijo, Jakov Volčič skupljač i zapisivač usmene poezije, str. 72.

»[...] **Ljudske pesmi** so zanj (J. Volčiča, op. F. K.) '**dokument**' o življenju in ogledalo **ljudske duše**. [...]«. Perić - Polonijo, Jakov Volčič skupljač i zapisivač usmene poezije, str. 73.

»[...] Nekje nas preseneti kakšen komentar, ki opozarja na **način petja ali situacijo izvedbe**, če gre za pesem, ki je vezana npr. na nek običaj: ob kresu ali ognju, kot prošnja za dež ali da preneha deževati, v igri 'lovke' ali 'slepe miši', na svatbi: od zaroke do poroke, uspavanje otroka, igra z njim s štetjem nogic in ročic, ali žalovanje za svojimi mrtvimi. ... Naši podatki se nanašajo na odnose v **510** (Volčičevih!) **pesmih** (vključno z variantami): v časopisih je bilo objavljenih 110 pesmi; v knjigi Hrvatske narodne pjesme što se pjevaju u Istri i na Kvarnerskih otocih (Trst, 1880) je bilo objavljenih 126 pesmi, od njih pa jih je 117 ponovno tiskanih v knjigi Istarske narodne pjesme (Opatija, 1924); v rokopisu Matice Hrvatske se poleg pripovedk in pregovorov nahaja še 274 pesmi. ... Pravzaprav bi lahko rekli da je antolo-gijski izbor (Silvisoh) razdeljen v dve glavni enoti: prvo sestavljajo **male oblike in lirске pesmi** (poglavja I–V), drugo pa, kot smo že poudarili, **krajše pripovedne pesmi** (poglavje VI). [...]«. Perić - Polonijo, Jakov Volčič skupljač i zapisivač usmene poezije, str. 74–75.

»[...] **Hrvatske narodne pjesme što se pjevaju u Istri i na Kvarnerskih otocih**. Ponatisnjene iz Naše sloge. S podporo Matice Hrvatske. Trst, 1880 (zbirka pesmi, v katero so poleg ostalega obširnega gradiva, vključene vse navedene pesmi, predhodno objavljene v podlistku Naše sloge, ki jih je zbral Jakob Volčič [...]). Nikočević, Prilozi bibliografiji Jakova Volčiča u hrvatskim izdanjima, str. 227.

»[...] Popis II na pesmi v publikacijah **Hrvatske narodne pjesme što se pjevaju u Istri i na Kvarnerskih otocih** (1880) in **Istarske narodne pjesme** (1924). [...]«. Perić - Polonijo, Popis pjesama (koje je sakupio J. Volčič) po prvom stihu, str. 229.

»[...] Popis II – Publikacije. **Hrvatske narodne pjesme što se pjevaju u Istri i na Kvarnerskih otocih** (Urednik: Matko Laginja). Ponatisnjeno iz Naše sloge s podporo Matice Hrvatske, Trst 1880. Kratica: HNPIKO [...]. Perić - Polonijo, Popis pjesama (koje je sakupio J. Volčič) po prvom stihu, str. 233.

Ljudska glasba v (hrvaški in slovenski) Istri je bila povezana s človekom, njegovim razvojem in načinom življenja, pripoveduje o veri, delu, verovanjih in političnih dogodkih; ti pa so tako ali drugače vplivali tudi na človeka. Te pesmi praviloma niso napisane v verzih, s kiticami, ki se ponavljajo, imajo lahko rimo ali pa tudi ne, rima se pojavlja v posebnih, če že ne čisto novih pesmih, pri starejših je ni. Refren je najbolj formiran del pesmi, morda sestavljen iz nekaj nesmislov, paradoksov (trala, lalala, hopsasa, opala ...) in ima v sebi tudi pravi verz. Običajno so (refreni) prisotni na koncu vsake kitice, zelo redko na začetku. Melodije, ki so zelo stare, so enostavne, z malo toni in manjšimi intervalnimi skoki. Ritem je dvo- ali tridoben, dvo- ali tričetrtinski, spremlja ga večglasje, enostavnega enoglasja skoraj ni. Za ljudsko glasbo je značilno, da avtor ni znan, kar niti ni tako pomembno. Čeprav bi avtorja poznali, same pesmi to ne bi v ničemer spremenilo. Glasba se je ustno širila iz roda v rod, časovno je ne moremo povsem opredeliti, tesno je povezana z besedami in plesom. Njen jezik je ljudski, kar daje pesmim poseben prizvok. Glasbila so večinoma izdelana doma, ročno, a v tej glasbi se največ poje. Kot večina tovrstne evropske ljudske glasbe se je tudi istrska razvila povsem pod vplivom zahodnega krščanskega sveta na prostoru, kjer se stikata romanski in slovanski svet.¹²

Ta enoten prostor – Istro je precej kasneje največji hrvaški pesnik, esejist, romanopisec in prevajalec Vladimir Nazor (1876–1949) označil takole (Crikvenica, 1930.): »[...] *Koper, nekoč sedež providurja* (= nekdanji pokrajinski namestnik v Dalmaciji in Istri), *ki je upravljal z beneškim delom Istre, je italijansko mestece s krilatimi lovskami na zidovih starih poslopij, z redkimi pravniki nekoč številčnih in premožnih beneških plemičev, [...]*« (Nazor, 1930: 6).

Nekaj poudarkov iz Volčičevega življenja in dela

Še največ že omenjenih biografskih podatkov, sicer kar precej tovrstnih zmot, pojasni pismo Alfonza Grojzdka, nekdanjega duhovnika v župniji sv. Jakoba v Škofji Loki, ki ga je 9. 6. 1978 napisal in poslal Josipu Bratuliću v Zagreb in ga (prav zaradi vseh podrobnosti o datumu in kraju Volčičevega rojstva) navajamo v celoti:¹³

Kraj in datum rojstva sta prav tako vpisana v župnijske knjige sv. Jakoba v Škofji Loki.¹⁴

Volčičevo ime in priimek se ves čas njegovega šolanja in službovanja (v Istri je med hrvaškim narodom preživel od vsega 46 let duhovniškega dela kar 43 let) omenja tako v slovenski kot v hrvaški verziji, pojavlja pa se tudi njegova nemška verzija: Jakov Voltschitsch. Po njegovi bolj ali manj neznani mladosti doma (Sv. Andrej, Škofja Loka ...) je znano najmanj to, da je najprej študiral pedagogiko in retoriko v Karlovcu (1836–1838), filozofijo in bogoslovje v Ljubljani (1838–

12 *Glasba v Istri* (http://sl.wikipedia.org/wiki/Glasba_v_Slovenski_Istri; 20. 9. 2013).

13 *Jakob Volčič in njegovo delo*, str. 18.

14 Rojstno-matična knjiga: Laak: Gerburtsbuch XXI/20, 1804–1815 (NŠAL).

JAKOB VOLČIČ

(1815 – 1888)

(Sin Mateja in Gertrude Hojker)

Vsi, ki se do sedaj kaj napisali o Jakobu Volčiču, pišejo, da se je rodil "v Gorici pri škofji Loki". Ker tega kraja nisem mogel najti na nobenem zemljevidu in tudi ne v "Krajevem leksikonu Slovenije", a knjiga, Ljubljana 1968, sem se obrnila s prošnjo na župnika v škofji Loki, naj bi mi tebeje označil Volčičev rojstni kraj in mi hkrati poslal ime njegovega očeta in matere s dokazilnim priporočilom.

12.11.1978 Župnik mi je prijazno in takoj s obratno pošto odgovoril, kakor sledi:

"Našel sem v stari "Rožini knjigi" škofje Loke, XX. svazek (1804-1815), na str. 213, sledeči podatki:

"Sub Nro 3 ad S. Andreas (Sv. Andrej) so danes imenuje vasion, ki spada pod župnijo škofje Loke), 14. Julij 1815; Jacobus filius legitimus Mathi Voltschitsch (Matej Volčič), et Gertrudis n. Hojker (Gertruda filijka Hojker)". - Se pa sara to "Hribin" ali "Gerjanci".

(Hojker) Lepo pozdravlja Oprejsek Alfons župnik škofje Loke, 9.6.1978

17.- Župnik mi je 20.6.1978 dodatno sporočil še tole:

"Jakob Volčič se je rodil v soseski Sv. Andreja (to je vasica in podružnica te vasi). Ta podružnica je ena od naših desetih podružnic, ki so v Hribih. V zadnjih 100 letih je dala samo ta soseska kake 3 ali 4 duhovnike, Jakob pa je še od popreje."

Is vsega tega sledi, da se je Jakob Volčič rodil v vasi Sv. Andreja, podružnici škofje Loke, in ker je "Hribin" ali "Gerjanci", ji pravijo tudi "Gerjanci".

Latinska ročnina knjiga NN škofje Loke XX. str. 213, stov. 3.

V šematičnih tržaško-koprski škofje je vse škofovo Volčičevemu službovanju v Istri kraj njegovega rojstva označen v latinskih takole:

"Locus natalis: Carn. Leopoldi; Natus: 14. Julij 1815; Ordinatus presbyter 14. Oct. 1842." - škofje Loke

"Folius discessans Terzatinio-Justisopolitannus" 1888, pag. 176;

"Die 10. mensis cur. (Novembria) obiit in Domino R.D. Jacobus Volčič, sacerdos quiescens in Zareč." - Pravilno: Zarečje! -

Pismo Alfonza Grojzdka, tipkopis; brez podpisa!

koprski škof Matej Ravnikar.¹⁵ Volčičeva življenje in delo sta poleg duhovništva (v katerem je od začetka do konca svoje profesionalne kariere ostal paradoksalno – samo kaplan!) povezana z ilirizmom, potem pa še z njegovim konkretnim delom na področju preporoditeljstva: bil je zbiralec folklornega gradiva, raziskovalec in prepisovalec glagoljaških rokopisov in nadpisov, širil je preporodne ideje, bil »slovenski ilirec« ter sodelavec hrvaških in slovenskih časopisov ter revij. Pomemben je kot avtor besedil in zbiralec njihovih virov za pesmi slavnega hrvaškega pesnika, esejista, romanopisca in prevajalca Vladimirja Nazorja (1876–1949). Vse to bogato Volčičevo življenje se mu je dogajalo v časovnem in krajevnem vrstnem redu, ki smo ga navedli že v uvodu: od (prve) Gročane (v Italiji, 1842) do Zarečja (pri Pazinu, 1888).

1840), bogoslovje pa še v Gorici v Italiji (1840–1842).¹⁵ Zakaj študij najprej v Karlovcu? Pri tamkajšnjih frančiškanih zato, ker je na to vplivalo njegovo druženje s pristaši ilirskega gibanja; najprej v Karlovcu, kasneje tudi v Ljubljani in Gorici. V Karlovcu sta se pred Volčičem šolala tudi Ljudevit Gaj in Juraj Dobrila.¹⁶ Tako je zaradi različnih okoliščin v Ljubljani preživel samo prvi dve leti bogoslovja,¹⁷ zadnji dve leti študija teologije pa v Gorici v Italiji, kjer je bil med odličnimi študenti.¹⁸

Posvečen je bil 10. 11. 1842 v Trstu (Italija), v župnijski cerkvi sv. Antona starejšega. Njegova življenjska in delovna zgodba se iz Gorice in Trsta nadaljujeta v Istro. Največ zaslug ima zagotovo tržaško-

15 Fikfak, Jakob Volčič in njegovo delo, str. 5; Bratulić, Jakov Volčič među hrvatskim preporoditeljima Istre, str. 13; NŠAL in NŠA Gorica (Italija).

16 Bratulić, Jakov Volčič među hrvatskim preporoditeljima Istre, str. 13.

17 NŠAL, Katalog slušateljev teologije, škatli 32 in 71.

18 Marušić, Jakob Volčič v Gorici, str. 25–26.

19 Bratulić, Jakov Volčič među hrvatskim preporoditeljima Istre, str. 13.

Substro: 3. ad 5: Andrean.
 74. Ja: hujus habitus est a prefato -
 Jacobus fil. leg. Matthaei Voltschisch, et quondam ex Valentino Hofer
 progenitis, Levantibus cum Petro Voltschisch, et Maria
 videris: s: Andreo.

Fragment iz Volčičevega rojstnega in krstnega lista, 1815 (hrani: NŠAL)

Nr.	und Wohnung.	Alter.	und Geburtsort.	und Stand der Eltern.	in die Diöces.	Sitten.	Wens- dung.	Hand- schriftl. Unterschrift.	Hand- schriftl. Unterschrift.	Hand- schriftl. Unterschrift.
24	Meyer's Wohnung	29	L. Götz	Anton Lorenz und Catharina	Kranjska	gut christlich	ausgeb.	ausgeb.	ausgeb.	
25	Kreuzgasse's Wohnung	25	L. Götz	Anton Lorenz und Catharina	Kranjska	gut christlich	ausgeb.	ausgeb.	ausgeb.	
26	Vincenti's Wohnung	26	L. Götz	Anton Lorenz und Catharina	Kranjska	gut christlich	ausgeb.	ausgeb.	ausgeb.	
27	Voltschisch's Wohnung	27	L. Götz	Anton Lorenz und Catharina	Kranjska	gut christlich	ausgeb.	ausgeb.	ausgeb.	
28	Kreuzgasse's Wohnung	28	L. Götz	Anton Lorenz und Catharina	Kranjska	gut christlich	ausgeb.	ausgeb.	ausgeb.	
29	Kreuzgasse's Wohnung	29	L. Götz	Anton Lorenz und Catharina	Kranjska	gut christlich	ausgeb.	ausgeb.	ausgeb.	

Handwritten notes at the bottom of the table:

Jacobus Voltschisch's Wohnung in Loka
 Anton Lorenz und Catharina
 von der Dominanz der Diöces
 Kranjska am 6. September
 Anton Lorenz

Fragment vpisa J. Volčiča, 1842
 (Volzhizh, roj. v Bischoflak = škofja Loka).
 (hrani: NŠA Gorica, Italija)

Volčičev grob v Zarečju, Hrvaška.
 (foto: F. Križnar)

In medias res: vplivi v glasbi

Doslej je bilo že omenjenih nekaj dejstev o Volčičevem ukvarjanju z glasbo, konkretno pa se (glasbenega) gradiva še vedno nismo dotaknili. Obstaja nekaj povsem konkretnih besedil, za katere je ugotovljeno, da jih je zbral prav on. Od nekaterih že omenjenih pesmi iz Volčičevega »istrskega« fonda naj najprej omenimo tiste, ki so že znane iz dosedanjih spoznanj. Med njimi je največ žalostink – naricaljk (to je obredna pesem, ki slavi umrlega in odraža žalost ob njegovi smrti).

V del: Pesmi naricaljke

I. Čaće moj! nemila je vaša sirota, čaće moj! (Za otcem; 7); gl.: Novice, 1853, 196.

II. Nemila je vaša sirota, mila majko moja! (Za materom; 9); gl.: Novice, 1853, 208.

IV. Hči moja! Tanka jelvice moja! Hči moja! (Za hčerom; 12); gl.: Novice, 1853, 184.

Naricaljke – I dio:

1. Čaće moj! nemila je vaša sirota, čaće oj! (Za ocem; 197); gl.: Novice, 1853, V-I.

2. Nemila je vaša sirota, mila majko moja! (Za materom; 199); V-II.

4. Hči moja! tanka jelvice moja! hči moja! (Za kćerkom; 199); V-IV.²⁰

O Galjotovi pesmi²¹ še ni ne »duha, ne sluha«, čeprav je bila Volčiču zagotovo najbližja, ker jo najdemo v Štrekljevi zbirki *Slovenske narodne pesmi* I–IV (1895–1911;1923).²² Nasprotno tej pa je veliki Hrvat Vladimir Nazor²³ zapisal »[...] Tudi beseda, ta nosilka Zvoka in Ritma, je še vedno živa in učinkovita kot to pomeni od samega začetka [...]«. ²⁴ Prav ta Galjotova pesem (in še nekatere druge, kot je npr. *Žena zapuščena* idr.) izvirajo iz časa V. Nazorja (1903), »[...] ko je prišel iz Zadra na hrvaško gimnazijo v Pazin, se je našel na pragu velikih dogodkov v Istri. Svojo dejavnost književnika in pedagoga vključuje v program istrskega narodnega preporoda, ki so ga sicer v javnem življenju prepovedali istrski narodnjaki Marko Laginja,²⁵ Matko Mandić²⁶ in

20 Perić - Polonijo, Popis pjesama (koje je sakupio J. Volčič) po prvom stihu, str. 237 in 241.

21 Prim. op. 2.

22 Natečaj, razpis za to zbirko je izšel že 1887 v *Ljubljanskem zvonu*, a glede na Volčičevo smrt (1888) on ni mogel sodelovati v njem. Kljub temu, da je Štrekelj vanjo uvrstil tudi nekaj pesmi še starejših avtorjev (npr. Oroslov Caf, Stanko Vraz idr.), ne daje sicer nekih konsekvencnih zaključkov; morda je najmočnejši ta, da je J. Volčič že dolgo in striktno deloval in živel v Istri. Galjot je pesem, ki je (str. 304–305) pod zaporednima številkama 250 in 251, uvrščena v Štrekljevo zbirko; prva varianta te pesmi prihaja iz Škofje Loke (to je prav tam, kjer je bil J. Volčič rojen!), zapisal pa jo je Jožef Jurčič (*Glasnik*, Maribor 1869, list 1 in edini, str. 18), druga (varianta) je iz Kroke na Gorenjskem; zapisal jo je Fr. (Radivoj) Poznik (*Narodno blago*, rkp., Slovenska matica, Ljubljana 1868, str. 150–152).

23 Poleg pesnika je še esejist, romanopisec in prevajalec (1876–1949).

24 Nazor, *Istarske teme*, 2. knjiga, str. 308.

25 Marko Laginja (1852–1930), eden od hrvaških narodnih preporoditeljev (Nazor, *Istarske teme*, 1. knjiga, str. 246).

26 Matko Mandić (1849–1915), še eden od hrvaških narodnih preporoditeljev v Istri, urednik

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. James Bleiweis.*

Teečaj X.

V sredo 9. junia (ranoletna) 1852.

List 46.

Šege narodske po Slovenskem. Narekovanje v Liburnii (Istrii).

Zapisal J. V.

II. Za hčerom.

Hči moja! tanka jelvice moja. hči moja!
Lepa i serdačna rožice moja! rano moja!
Ranjena je majka tvoja, hčerko moja!
Ka sam se jako va te ufala, rožice moja!
Da češ mi bit' pomoć u nemoć. hči moja!
Lepa naša navestica brez oženje. hči moja!
Okrunjena mladost tvoja, lepа jelvice moja!
Lepa moja rožice, serdačna hči moja!
Ku sam imala za zercalo, grančice moja!
Rano moja, nikdar nezagojena rano moja!
Vela nadajo moja, ljubeznjiva hči moja!
Lepo te prošim, serdačna grančice moja!
Da ni tamo svih lepo pozdraviš, hči moja!
Moju milu majku i oca, rožice moja!
I svu našu rodbinu i prijatelje, hči moja!
Pošeli mi teh svojih rožic, hči moja!
Ma ih po malo deli, lepа rožice moja!
Aš je tamo čuda šlo naših prijatel, hči moja!
Pak su mi te k sebi pritegnuli, jelvice moja!
Hči moja! serdačna ranice moja!
Nikdar nezagojena rano moja, hči moja!
Ranjena je majka tvoja, hči moja!
Lepa moja grančice, hči moja!
Ka se je meni od serca odčihnula, hči moja!
Ki bi bil meni to rekal, rožice moja!
Da češ ti meni tako berzo oletet', hči moja!
Letuća pticeica moja, serdačna hči moja!
Serdačna i uboga rano moja, hči moja!
Nikdar nezagojena ranice moja, hči moja!
Ja sam se nadjala, tanka jelvice moja!
Da češ ti meni laginu delat', hčerko moja!
Ja sam se nadjala, plamenita rožice moja!
Da češ mi bit' vela pomoćnica, hči moja!
Da češ me premagat u veloj potrebe, hči moja!
I va nujnoj posteli *, serdačna grančice moja!
Hčerko moja! ranjena je majka tvoja, hči moja!
Ki bi bil meni to rekal, lepа rožice moja!
Da češ ja tebe do grobića sprovadjat', hči moja!
I tvoja merzla lica obuševat **, hči moja!
Serdačna moja grančice hči moja, itd.

* Nujna postelj. Todtenbett.

** Obuševati. abküssen.

Bleiweisove *Novice*, 1852, z objavljeno Volčičevo pesmijo *Za hčerko*.

GALJOTOVA PESEM

Od tedaj, ko so na trde te deskè me prikovali,
nisem doma videl več in nisem tebe videl, mati.
Še stojiš mi, hiša bela? Mati, si že prebolela?

Morje, morje sinje!

Od tedaj, ko so me v to leseno krsto pokopali,
nisem videl borov v gozdu, sonca žarnega na nebu.
Si, drevo, se posušilo? Sonce, si mar ugasnilo?

Morje, morje sinje!

Noge so mi polomili, strli so mi dušo mlado.
Žalosten sem na tem svetu! ... Oj galebi, beli ptiči,
tja na jug mi poletite, materi pozdrav nesite!

Morje, morje sinje!

Pest zemlje mi prinesite! Nagelj mi od doma dajte!
Suho veslo bo vzcvetelo, duša mi bo potešena.
In poslušal bom pomirjen, kaj šepčeš skoz galejo,

Morje, morje sinje!

Tiho mi boš pesem pelo: »Potopim ta brod prekleti;
v hladno senco te popeljem, tja, kjer mirna je globina;
spal boš kakor dete malo, jaz lepo te bom zibalo:

Trajna, nena, nina!«

Vladimir Nazor, *Galjotova pesem*. (prev. Jože Udovič; v: *Sončni ditrambi/Izbrane pesmi*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1977, str. 31)

Vjekoslav Spinčić ²⁷[...].²⁸ Med njimi J. Volčiča ni. Med prve Nazorjeve čakavske pesmi uvrščamo *Galjotovo pesem*, ki je še z nekaterimi drugimi nastala leta 1906 v Kopru; prav te so kot prvobitne spevne v mešanici bračke in istrske čakavščine. Šele kasneje v Kastvu, v času okoli 1913 – po upesnitvi *Žene zapuščene* – Nazor prevzame *furor metricus ciacavschianus* in jim da (do)končno istrsko čakavsko obliko.

Galjotova pesem je napisana v narečju, naglasih in oblikah stare kastavske čakavščine.²⁹ Tragika, rešena in osvobodjena patosa, je prežeta s spontanim patriotskim čustvom do dežele in domovine. Rodoljubna in nacionalna vsebina nista privlačni za ljudstvo kot motiv in spodbuda za umetniško ustvarjanje, temveč bistvo doživljaja. V njej je simbo-

lizirana stoletna ljudska usoda hrvaškega človeka, za katerega je služenje tuji oblasti postalo nesprejemljiva tesnoba. To ni potovanje v eksotične daljave pustolovskih avantur. Nazorjeva galeja ni modna metafora lirskega subjekta, ampak je globoka pesniška in življenjska izkušnja stvarnosti.³⁰

V tem je gotovo najbolj aktualna pesem *Ćaće moj/Oče moj*, za katero je dokazano, da je produkt Volčičevega zbiranja v Istri.³¹ *Ćaće moj* je obenem Nazorjeva pesem na ta izvirnik. Tekst za to Nazorjevo – Volčičevo žalostinko je prevzel tudi

27 Vjekoslav Spinčić (1848–1933), eden od hrvaških narodnih preporoditeljev v Istri in politik (Nazor, *Istarske teme*, 1. knjiga, str. 247),

28 Nazor, *Istarske teme*, 2. knjiga, str. 7.

29 Nazor, *Istarske teme*, 1. knjiga, str. 11; in še dodatna opomba: Nazor, *Istarske teme*, 1. knjiga, str. 1, op. 1), ki pravi: »[...] Vladimir Nazor prav za Galjotovo pesem v pismu dr. Branku Vodniku (Kastav, 1. 12. 1911) dodaja: to pesem poje galjot iz Kastva v času vladanja hrvaškega kralja Miroslava /Pribine) [...]«

Hrvaški kralj Miroslav (Pribina) je vladal od 945 do 949 (prim. <http://wikipedia.org>, 2. 5. 2014).

30 Nazor, *Istarske teme*, 1. knjiga, str. 15–16 (Nedeljko Mihanović).

31 Glej op. 20.

hrvaški skladatelj Ivan Matetić Ronjgov³² iz zbirke *Istarske narodne pjesme*.³³ Znano je, da je Volčič to besedilo prvič objavil v (Bleiweisovih)³⁴ *Novicah* (1853).³⁵ Žalostinke pa so bile tudi del glasbenega izraza naroda vseh hrvaških krajev, a *Čaće moj* je zagotovo ena najbolj popularnih.³⁶ Drugi avtorji so to skladbo imenovali ena od »šestih zborovskih simfonij,« ki v to število vključuje šest najboljših in najbolj zapletenih Ronjgovih zborovskih del. V njej je Matetić Ronjgov prvič uporabil tudi rezultate svojih teoretičnih in harmonskih raziskav tako imenovane »istrske lestvice.«³⁷

Matetić Ronjgov je prevzel integralni tekst³⁸ tega zapisa, opustil je del teksta, od variante klica – žalostinke Za ocem³⁹ »*Čaće*

moj« (*Oče moj*).⁴⁰ Skladatelj je *Čaće moj*, žalostinko za očetom, komponiral v izvirniku za otroški zbor in dve solistki (sopran in alt). Posvečena je otroškemu zboru »Trboveljski slavček«, ustanovljenem 1930 v Trbovljah, vodil ga je Avgust Šuligoj.⁴¹ Zbor je hitro dosegel tako kakovost, da so najuglednejši skladatelji ustvarjali za te otroke številna zelo pretenciozna dela. Leta 1932 so v težki nesreči v rudniku Hrastnik nekateri otroci iz tega zbora ostali brez očetov. Matetić je v pesmi, na že znano besedilo, izrazil glasbeno sočustvovanje z njimi. Tekst žalostin-

Čaće moj! Nemila je vaša sirota, čaće moj!
Ah, dobri moj prijatelj, čačko moj!
Kêga san ja sadâ zgubila, čaće moj!
Ah, čaće, nemila je vaša sirota, čačko moj!
Ah, ljubeznivi i prijaznivi, čaće moj!
Kêmu ste vi vaše sirote naručili, čačko moj!

Ah drobne i maljahne, dobri čaće moj!
Nenaučene i nenavajene, čačko moj!
Kêmu ste ih vi naručili i priporučili, čačo moj!
Ah, kê su vam ostale, dragi čačko moj!
Kako drêvo odsêčeno, čačo moj!
Drobne i máljahne, mili čačo moj!
Kako odsêčene grânčice, čačko moj!
Ah, vêlo dobrò moje, čačo moj!
Môje i ovih drobnih sirotic, čačko moj!

Čaće moj je ena najbolj popularnih hrvaških žalostink.

32 Skladatelj in folklorist (1880–1960).

33 Izdala Istarska književna zadruga, 1924 (prim tudi Matetić Ronjgov, *Izabrani zborovi a cappella*, knjiga 2, str. IX).

34 Janez Bleiweis (1808–1881), slovenski časnikar in politik.

35 Matetić Ronjgov, *Izabrani zborovi a cappella*, knjiga 2, str. IX.

36 Erika Krpan (v: CD *Antologijska djela hrvatske zbarske glazbe 20. stoljeća*, br. 4. 2008. Zagreb: Hrvatsko društvo skladatelja in Cantus, d.o.o.; str. 9).

37 Matetić Ronjgov, *Izabrani zborovi a cappella*, 2. knjiga.

38 Matetić Ronjgov, *Izabrani zborovi a cappella*, 2. knjiga, str. IX.

39 *Grlica*, revijalna zbirka mladinske muzike.

40 Matetić Ronjgov, *Izabrani zborovi a cappella*, str. IX; akcentuacijo opravil S. Z. (Slavko Zlatič).

41 Slovenski zborovodja (1900–1984).

ke je večinoma namenil solistki, zboru pa ostanatni klic »*čáće moj*,« ki dvigne dramatikó do kulminacije pred koncem pesmi. Zbor je pesem prvič zapel leta 1933, istega leta pa je Matetić skladbo priredil v še bogatejši zvok mešanega zbora, in sicer za Pevski zbor slovenskih učiteljev, ki ga je vodil Srečko Kumar,⁴² sicer ustanovitelj in urednik revije za otroško zborovsko literaturo *Grlica* (1933–1934), v kateri je bil zbor *Čáće moj* tudi prvič natisnjen (1933), v izvirniku za otroški zbor. Že v tem prvem večjem delu je Matetić Ronjgov tekst poveril izmenoma solistu, ženskemu in moškemu zboru. Bogat zvok mešanega zbora se pojavi na koncu skladbe, v ponavljanju besedila zadnjih pet vrstic tako, da pripravlja gradacijo in dramatsko kulminacijo za klic *Čáće moj* (v 1. vrstici, str. 9). Recitativ sola, soprana, je vpeljan s svobodno deklamacijo, harmonska spremljava je v podrejeni vlogi, a ves čas prisotna s ponavljanjem hlipanja »*ča-će-moj!*«⁴³ Andante sostenuto (str. 1) in Tempo I (str. 7) se izvaja s hitrostjo (= cca. 72 MM).⁴⁴

Matetićevo deški ali ženski zbor *Čáće moj* na »tekst iz Istre«, z začetnimi verzi »*Čáće moj, čáće moj ...*« v tempu andante in trajanju 4 min. z mešanim taktovskim načinom (3/4, 4/4, 2/4) in v a-molovi tonaliteti, z navedenimi obsegi glasov, v obliki tridelne prekomponirane pesmi (aba) in z oznako »srednje težke pesmi« za zbor, napove z vsebino pesmi: »*besedilo, ki obravnava ljudsko žalovanje s pogostim ponavljanjem 'Čáće moj.*« Skladba je v slogu ljudskih žalostink in enostavne melodike. Ob mešanem zboru pojeta dve solistki – sopran in alt. Skladba je bila objavljena v *Horskih kompozicijah* z revolucionarno tematiko.⁴⁵

Poleg že omenjenih avtorjev in pesmi je še nekaj (hrvaških) skladateljev skladalo glasbo (samospeli in zbori) na besedila, ki jih je zbral Volčič. Prvi med njimi je bil Josip Kaplan,⁴⁶ ki je 1952 za mešani zbor (a cappella) uglasbil že znano Nazorjevo pesem *Galjotova pesem*,⁴⁷ leto dni kasneje pa isto pesem še kot samospjev za bariton in klavir.⁴⁸ V njih je večkrat prisoten vpliv iz istrskega glasbenega

42 Slovenski zborovodja in glasbeni pedagog (1888–1954).

43 Matetić Ronjgov, *Izabrani zborovi a cappella*, 2. knjiga, str. IX.

44 Matetić Ronjgov, *Čáće moj*, prevzeto po izdaji Hrvatskog glazbenog zavoda, Zagreb, 1950 (prim. Matetić Ronjgov, *Izabrani zborovi a cappella*, 2. knjiga, str. IX.).

45 Analizo je njen avtor in urednik Dušan Skovran /tedanji/ docent Muzičke akademije v Beogradu opravil po izdaji tega /mešanega/ zbora po objavi v publikaciji Sveta zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije v Ljubljani, leta 1957, v zbirki *Slavček* (prim. *Horske kompozicije sa temama revolucije*, str. 144); poleg tega dela I. Matetića Ronjgova so bile objavljene analize skoraj 90 skladateljev celotne nekdanje Jugoslavije, z aspekta sedanjosti; je veliko različnih in idejno opredeljenih avtorjev in še štirje zbori (*Pjesma o slobodi* /dve verziji/, *U Istri se zastava razvila* in *Mattija Gubec*).

46 Roj. 23. 10. 1910, Krško; skoraj vse svoje življenje je živel in deloval na sosednjem Hrvaškem: Zagreb, Nova Gradiška, Pulj, Reka in Lovran, kjer je 25. 3. 1966 umrl in je tam tudi pokopan (*Leksikon jugoslavenske muzike*, 1. knj., A–Ma, str. 409) in Wikipedija, http://hr.wikipedia.org/wiki/Josip_Kaplan, 3. 5. 2014).

47 Radica, Iz zbornog opusa skladatelja Josipa Kaplana, str. 107–112.

48 Izgubljeno delo.

idioma: od skladanja, popolnoma zasnovanega na značilnostih t. i. *istrske lestvice*, prek del, s katerimi se prepleta več lestvičnih sistemov, do skladb, ki predstavljajo svojevrsten amalgam. Zanimivo je, da skladatelj istrsko-primorski glasbeni značaj spozna komaj nekaj časa po prihodu v Pulj (1949); med prva Kaplanova dela te vrste spadata obe varianti *Galjotove pesmi*.⁴⁹ Čeprav je (mešani) zbor nastal že na Reki, kjer je vodil zbor Učiteljske šole, je njegov zbor prvo izvedbo *Galjotove pesmi* dočakal v Pulju (1953). Avtor je menil, da je prav ta zbor njegovo najboljše delo.⁵⁰

Obstaja še nekaj drugih (hrvaških) skladateljev, ki so napisali glasbo na že znana (Nazorjeva in Volčičeva) besedila, npr. Dinko Fio: avtorska klapska skladba (moški zbor) *Galjotova pesem* (Vladimir Nazor).⁵¹ Skladatelj in dirigent Krešimir Magdić⁵² je prav tako napisal skladbo *Galjotovo pesem* na tekst V. Nazorja in še eno avtorsko klapsko skladbo (za ženski zbor). Verjetno pa jih je bilo še več, tako avtorjev kot naslovov.

Ivan Matetič Ronjgov (Vladimir Nazor;
Jakov Volčič): *Čaće moj*; za otroški, ženski, moški
in mešani zbor ter dve solistki (sopran in alt);
začetek in konec. (*vir: Čaće moj. Ljubljana:
Glasbena matica*)

[illegible]

49 Ruck, *Istarska narodna glazba i stvaralaštvo Josipa Kaplana*.

50 Citat iz pogovora s Svjetlanom Hribar, z naslovom Riječ je o muzici/podnaslov Život je fakultet, objavljenega v *Novom listu*, 20. 10. 1991 (v: nav. delo).

51 Dinko Fio (1924–2011), hrvaški skladatelj, melograf, dirigent, zborovodja in glasbeni pedagog (v: www.hiking-trail.net, 3. 5. 2014).

52 Roj. 1952 (v.: <http://www.danikrscanskekulture.info/sudionik.php?i>, 3. 5. 2014).

GALJOTOVA PESAN (VLADIMIR NAZOR)

ANDANTE CON DOLORE (d. = 44)

Vladimir Nazor: *Galjotova pesem*; za mešani zbor.

(vir: Izbor iz zbornih kompozicij Josipa Kaplana, str. 138; začetek)

Namesto zaključka

Ko smo (do)končno razrešili neznanke o datumu in kraju rojstva J. Volčiča, smo hkrati opozorili na nekatere najpomembnejše opuse iz številnih popisov njegove istrske ljudske nabirke. Dobiti smo morali nekatere nove in izvirne dokumente, ki smo jih našli v Gorici (Italija; NŠA), Ljubljani (NŠAL), Pazinu in Zagrebu. Nekaj Volčičevih pesmi je književno, literarno in pesniško obdelal Vladimir

Nazor in so kot take ostale trajno zapisane tudi v glasbenih delih nekaterih hrvaških skladateljev: Ivana Matetića Ronjgova (Čaće moj, za ženski in mešani zbor), Josipa Kaplana (Galjotova pesem, za mešani zbor in samospjev), Dinka Fia (klapska skladba Galjotova pesem), Krešimira Magdića (klapska skladba Galjotova pesem) idr. Čeprav ta opus J. Volčiča ni velik, le obstoji. Še danes, več kot sto let po njegovi smrti, je verjetno v Istri enako pomemben kot nekdanj. Volčičevo delo, ki obsega nekaj več kot 500 popisanih besedil najrazličnejših vsebin in oblik, ni enako pomemben za Hrvate in Slovence. Ker pa je svoje zbirateljske fonde dokaj redno objavljajl v hrvaških in slovenskih časopisih ter revijah, se je obdržal prav do danes. Poleg skladateljev klasične glasbe so sodobni avtorji zabavne (ljudske) glasbe – kamor sodijo tudi klapske skladbe – neke vrste most od njenih prvih popisov pa vse do danes. Če že od njegovega začetka ne gre za neko visoko umetnost, je ta vendar še kako aktualna in tudi umetniško vredna vsaj toliko, da je še vedno trajan repertoar skladateljev.

Volčičeva duhovniška kariera ni bila adekvatna njegovi zapuščini in dediščini na področju zbiranja ljudskega blaga v Istri, saj je vse svoje življenje ostal kaplan. Njegov ilirizem v 43. letih življenja in dela v Istri pa je bil kompenzacija za primarni, duhovniški poklic, in sicer kot liturgično-pastoralno in katehetsko delo. Čeprav ni bil glasbeno izobražen, je s svojim zbranim (in objavljenim) opusom v smislu idej ilirizma poznan kot zbiratelj folklornega gradiva, raziskovalec in prepisovalec glagoljaških rokopisov in nadpisov, razširjevalec preporodnih idej, »slovenski ilirec«, sodelavec hrvaških in slovenskih časopisov. Njegovi poskusi in rezultati v vseh teh smereh sicer niso bili veliki, obstajali pa so vendarle; še več: v hrvaški in slovenski Istri so pustili določene sledi prav na področju, kjer so bili Hrvati in Slovenci ogroženi od Italijanov in njihovih davnih antinacionalnih in fašističnih začetkov.

KRATICE:

HAZU	Hrvaška akademija znanosti in umetnosti
NŠA	Nadškofijski arhiv
NŠAL	Nadškofijski arhiv Ljubljana
SAZU	Slovenska akademija znanosti in umetnosti
Ž. U. (= ž. u.)	Župnijski urad

VIRI:

Notni zapisi (partiture):

Grlica : revijalna zbirka mladinske muzike. Zagreb : Srećko Kumar, 1933–1935.

Horske kompozicije sa temama revolucije. Beograd : Kulturno prosvetno veće Jugoslavije, 1961.

Kaplan, Josip (Vladimir Nazor): Galiotova pesan za mješoviti zbor (a cappella), 1952. V: *Skica umjetničkog portreta* : izbor iz zbornih kompozicija Josipa Kaplana, Zagreb :

- Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske ; Narodno sveučilište Poreč . Centar za kulturu ;
 Ronjgi : Kulturno-prosvjetno društvo Ivan Matetić Ronjgov, 1986.
- Matetić Ronjgov, Ivan: *Ćaće moj : za deški, ženski, moški in mešani zbor : besedilo iz zbirke Istarske narodne pesmi*. V Ljubljani : Glasbena matica, 1942.
- Matetić Ronjgov, Ivan: *Ćaće moj*. 1950. Zagreb : Hrvatski glazbeni zavod, 1950.
- Matetić Ronjgov, Ivan (Jakov Volčič): *Ćaće moj : za mešani zbor in dva solista (sopran in alt)*. V: Matetić Ronjgov, Ivan: *Izabrani zborovi a capella*, knjiga 2. Zagreb : Muzička biblioteka ; Prosvjetni sabor Hrvatske, 1979.
- Slavček : pesmarica mladinskih zborov*/uredil Avgust Šinigoj. Ljubljana : Svet Zveze svobod in prosvetnih društev Slovenije, 1957.
- Zvočni posnetki:**
- Fio, Dinko (Nazor, Vladimir): *Galiotova pesan*. Izvajalci: muška klapa Kastav. Arhiv izvođača.
- Kaplan, Josip (Nazor, Vladimir): *Galiotova pesan : za bariton solo in mešani zbor*. Zagreb : Arhiv HRTV. Izvajalci: Mješoviti zbor Srednje glazbene škole »Ivan Matetić Ronjgov« z Reke, Đorđe Sviran/bariton. Dirigent: Peter Škrjanec.
- Magdić, Krešimir: *Odiljam se*. Sadržaj: Kamposonto ; Galiotova pesan ; Odiljam se ; Deveta ura [etc.]. Omiš : Festival dalmatinskih klapa. 1992.
- Matetić Ronjgov, Ivan (Nazor, Vladimir): *Ćaće moj*. V: *Antologijska djela hrvatske zborske glazbe* 4, snimka 7, 2008. Zagreb : Hrvatsko društvo skladatelja in Cantus d.o.o., 2008.
 Izvajalci: Slovenski komorni zbor, Renata Vereš/sopran, Darja Vevoda/alt). Dirigent: Vladimir Kranjčević.
- Arhivski viri:**
- NŠA Gorica/Italija.
- NŠAL.
- Župnijski urad Pazin.
- Spletne strani:**
- <http://wikipedia.org>. 2. 5. 2014.
- Fio, Dinko; www.hiking-trail.net. 3. 5. 2014.
- Glasba v Istri. http://sl.wikipedia.org/wiki/Glasba_v_Slovenski_Istri. 20. 9. 2013.
- http://hr.wikipedia.org/wiki/Josip_Kaplan. 3. 5. 2014.
- Istarska enciklopedija. <http://istra.izmk.hr/clanak.aspx?id=3012>. 2. 2. 2014.
- Istrapedia. <http://www.istrapedia.hr/hrv/1365/volcic-jakov/istra-a-z.ž>. 7. 11. 2013.
- Magdić, Krešimir. <http://www.danikrscanskekulture.info/sudionik.php?i>. 3. 5. 2014.
- Slovenski biografski leksikon*. <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi808634>. 2. 2. 2014.
- Slovenski biografski leksikon*. <http://nl.ijs.si/fedora/get/sbl>. 7. 11. 2013.
- Drugi viri:**
- Bleiweis, Janez: *Novice*, 1835, Tečaj X, 9. 6. 1852; nav. delo, 1853.
- Bratulić, Josip. Elektronsko pismo, 7. 11. 2013; hrani avtor.
- Glasnik : list za zabavo, književnost in poduk*, št. 1, Maribor : J. Jurčič, 1869.
- Jakov Volčič, rodopis. V imenu *Slovenskega rodoslovnega društva* (2014) izdelal Peter Hawlina.
- Ljubljanski zvon*. V Ljubljani : Tiskovna zadruga, 1887.
- Novi list*. 20. 11. 1991. Rijeka : Novi list, 1991.

LITERATURA:

- Bratulić, Josip: Jakov Volčić među hrvatskim preporoditeljima Istre. V: *Jakov Volčić in njegovo delo : zbornik prispevkov in gradiva = Jakov Volčić i njegovo delo : zbornik priloga i građe*/uredil, uredio Jurij Fikfak. Pazin [etc.] : Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila" [etc.], 1988, str.13.
- Ferle, Mojca: Jakov Volčić in njegovo delo: zbornik prispevkov in gradiva, uredil Jurij Fikfak, Pazin - Ljubljana, 1988, str. 262. V: *Loški razgledi* 36, Škofja Loka : Muzejsko društvo Škofja Loka, 1989, str. 206–207.
- Fikfak, Jurij: Jakov Volčić in njegovo delo. V: *Jakov Volčić in njegovo delo : zbornik prispevkov in gradiva = Jakov Volčić i njegovo delo : zbornik priloga i građe*/uredil, uredio Jurij Fikfak. Pazin [etc.] : Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila" [etc.], 1988, str. 5, 10, 13.
- Hek, Antun: Jakov Volčić kao svećenik. V: *Jakov Volčić in njegovo delo : zbornik prispevkov in gradiva = Jakov Volčić i njegovo delo : zbornik priloga i građe*/uredil, uredio Jurij Fikfak. Pazin [etc.] : Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila" [etc.], 1988, str. 30.
- Jakov Volčić [pismo župnika iz Škofje Loke Alfonza Grojzdka]. V: *Jakov Volčić in njegovo delo : zbornik prispevkov in gradiva = Jakov Volčić i njegovo delo : zbornik priloga i građe*/uredil, uredio Jurij Fikfak. Pazin [etc.] : Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila" [etc.], 1988, str. 18.
- Leksikon jugoslavenske muzike*, 1. knj., A–Ma. Zagreb : Jugoslavenski leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, 1984, 589 str.
- Marušić, Branko: Jakov Volčić v Gorici. V: *Jakov Volčić in njegovo delo : zbornik prispevkov in gradiva = Jakov Volčić i njegovo delo : zbornik priloga i građe*/uredil, uredio Jurij Fikfak. Pazin [etc.] : Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila" [etc.], 1988, str. 25–26.
- Mjesta službovanja Jakoba Volčića. V: *Jakov Volčić in njegovo delo : zbornik prispevkov in gradiva = Jakov Volčić i njegovo delo : zbornik priloga i građe*/uredil, uredio Jurij Fikfak. Pazin [etc.] : Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila" [etc.], 1988, str. 96.
- Nazor, Vladimir. *Istarske teme*, I– II. Pula : Čakavski sabor : Istarska naklada ; Opatija : Otokar Keršovani ; Rijeka : Edit ; Rovinj : Centro di ricerche storiche ; Zagreb : Mladost, 1984, str. 259, 349.
- Nazor, Vladimir: *Istarski bolovi*. Zagreb : Knjižara Z i V Vasića, 1930, 127 str.
- Nazor, Vladimir: *Sončni ditirambi : izbrane pesmi*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1977, 113 str.
- Nikočević, Lidija: Prilozi bibliografiji Jakova Volčića u hrvatskim izdanjima. V: *Jakov Volčić in njegovo delo : zbornik prispevkov in gradiva = Jakov Volčić i njegovo delo : zbornik priloga i građe*/uredil, uredio Jurij Fikfak. Pazin [etc.] : Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila" [etc.], 1988, str. 227.
- Osebnosti : veliki slovenski biografski leksikon*, 2. knj., M do Ž, Ljubljana : Mladinska knjiga, 2008, 1280 str..
- Perić - Polonijo, Tanja: Jakov Volčić skupljač i zapisivač usmene poezije. V: *Jakov Volčić in njegovo delo : zbornik prispevkov in gradiva = Jakov Volčić i njegovo delo : zbornik priloga i građe*/uredil, uredio Jurij Fikfak. Pazin [etc.] : Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila" [etc.], 1988, str. 72, 73, 74–75.
- Perić - Polonijo, Tanja: Popis pjesama (koje je sakupio J. Volčić) po prvom stihu. V: *Jakov Volčić in njegovo delo : zbornik prispevkov in gradiva = Jakov Volčić i njegovo delo : zbornik*

- priloga i građe*/uredil, uredio Jurij Fikfak. Pazin [etc.] : Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila" [etc.], 1988, str. 229, 233, 237, 241.
- Radica, Davorka: Iz zbornskog opusa skladatelja Josipa Kaplana. V: *Josip Kaplan (1910–1996.) : zbornik radova sa Znanstvenog skupa u povodu 100. obljetnice rođenja Josipa Kaplana*, Viškovo : Udruga »Ivan Matetić Ronjgov«, 2012, str. 107–112.
- Ruck, Lovorka: Istarska narodna glazba i stvaralaštvo Josipa Kaplana. V: *Zbornik Ivana Matetića Ronjgova 6, Odjeci glazbene prošlosti*, Viškovo : Ustanova Ivan Matetić Ronjgov, 2002
- Slovenske narodne pesmi / iz tiskanih in pisanih virov zbral in uredil Karol Štrekelj*, I–IV, (faksimile). Ljubljana : Cankarjeva založba, 1980.

Summary

The opus of Jakob Volčič (1815–1888) and his influence on music On the bicentenary of his birth

The priest and revivalist Jakob Volčič (July 14, 1815, Sv. Andrej above Zminec by Škofja Loka–November 10, 1888, Zarečje by Pazin/Croatia) was one of the first collectors of folklore material, researchers and transcribers of Glagolitic manuscripts and headings, spreader of revivalist ideas, a »Slovene Illyrian« and a contributor to Croatian and Slovene newspapers. He was also the author of texts and collector of sources for the poems of the well-known Croatian poet, essayist, novelist and translator, Vladimir Nazor (1876–1949): Čaće moj (Father Mine), Galjotova pesem (The Galliot's Song), Za hčerko (For a Daughter), Zapuščena žena (Abandoned Wife) etc. Father Mine is a classic choral work written in 1932 by the Croatian composer and folklorist, Ivan Matetić Ronjgov (1880–1960). This was his first major choral composition, a thematic lament. It is dedicated to the children's choir the Trbovlje Nightingale. It was formed after an accident in the Hrastnik coal mine, in the Trbovlje district, when a large number of children were left fatherless. In the lament, Matetić revived the ancient custom of mourning the dead and transformed it into a powerful dramatic emotion. Matetić Ronjgov took the text of the lament, which the author also often listened to as a child, from the collection Istarske narodne pjesme/ Istrian Folk Songs. The composition is written for two soloists and a children's choir. Trbovlje Nightingale first performed it under the conductor, Avgust Šuligoj, in 1933, and later successfully performed it on European tours. In the same year, Matetić rearranged the original for a children's choir into one for a mixed choir. He wrote it for the Slovene Teachers' Choir and its conductor Srečko Kumar. In 1936 the choir Trbovelje Nightingale performed the composition Father Mine at the international music festival in Prague and thus first rolled into the world as »our little great Istria« as the author reported it. The lament Father Mine is an exemplary example of an artistic reworking of Istrian musical folklore. This composition still remains today the most popular and most often performed of Matetić's work. The Croatian composers, Dinko Fio, Josip Kaplan, Krešimir Magdić and others also composed on its basis to the words of Vladimir Nazorje (Jakob Volčič).